

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРОКІВ ДАВНОСТІ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАКІНЧЕННЯМ СТРОКІВ ДАВНОСТІ

Ю.В. Головка,

студентка 5 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Строк давності є певним проміжком часу, із закінченням якого припиняються кримінально-правові відносини, що виникли з приводу вчинення злочину.

Порівняння строків давності, передбачених у ст. 49 КК України, із санкціями статей Особливої частини КК України свідчить про те, що в окремих випадках винні у вчиненні однакових злочинів, а також одного і того самого злочину можуть знаходитись у нерівних умовах, на що, зокрема, звертає увагу Клименко В. [1, С.107].

Ця проблема виникає, зокрема, коли передбачений у санкції статті Особливої частини КК України строк покарання більший, ніж строк давності, або дорівнює йому.

Ще один аспект проблеми, що розглядається: особи, звільнені під кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності, знаходяться у більш привілейованому становищі, оскільки у них не виникає стан судимості. [2, С.184-186]

Негативні наслідки щодо осіб, засуджених, але звільнених від відбування покарання з випробовуванням (ст. ст. 75, 79 КК України), або умовно-достроково звільнених від відбування покарання, або яким невідбута частина покарання була замінена більш м'яким (ст. ст. 81 та 82 КК України), можуть за певних умов закінчуватись у більш пізній час у порівнянні з можливими наслідками щодо осіб, звільнених від кримінальної відповідальності за такий самий злочин на підставі ст. 49 КК України.

Необхідність усунення в законодавстві положень, відповідно до яких особи, які вчинили один і той самий злочин, є нерівноправними у зв'язку із застосуванням до одних і незастосуванням до інших строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, на думку автора, є актуальною і такою, що потребує негайного обговорення.

Очевидною є необхідність перегляду строків давності притягнення до кримінальної відповідальності у бік їх збільшення.

Так, Ковітіді О.Ф. пропонує збільшити ці строки, зазначаючи, що "виходячи з положень статей 12 і 89 КК щодо злочину невеликої тяжкості строк давності може бути встановлений тривалістю у чотири роки, середньої тяжкості – вісім, тяжкого – 16, особливо тяжкого – у 23 роки" [3, С.47].

Свою позицію Ковітіді О.Ф. обґрунтовує тим, що якщо особу не притягнуто до кримінальної відповідальності за вчинений злочин, тривалість охоронних кримінально-правових відносин, в яких вона є суб'єктом, дорівнює строку давності, передбаченому в КК України за цей злочин. У випадках притягнення особи до кримінальної відповідальності вони тривають, як правило, до моменту погашення або зняття судимості [3, С.46]. На це вказує і ряд інших вчених [4, С.27; 54, С.22].

Недоліки має і законодавче визначення кінцевого строку (моменту) перебігу строку давності притягнення до кримінальної відповідальності – день набрання вироком законної сили. Після порушення кримінальної

справи щодо конкретної особи зменшується можливість (або унеможлиблюється) вчинення нею нового злочину (взяття під варту, підписка про невиїзд, звільнення з роботи, посади, яку винний використовував для вчинення суспільне небезпечних дій, тощо), оскільки така особа або позбавляється тих важелів, які нею використовувалися при вчиненні злочину (наприклад, у випадку відсторонення обвинуваченого від посади в порядку, визначеному ст. 147 КПК України), або позбавляється можливості пересуватись у просторі на свій розсуд (взяття під варту). Враховувати цей час у час правомірної поведінки, під час якої особа за своєю волею не вчиняє нового злочину, очевидно, неправильно і несправедливо. Цей час правильніше вважати зупиненням строку давності. Він міг би бути продовжений за умови, якщо з якихось причин провадження у кримінальній справі буде зупинено (тимчасова психічна хвороба, інша хвороба, що не дає можливості продовжувати досудове слідство або здійснювати розгляд справи в суді, неможливість зібрати вчасно необхідні речові докази тощо).

Крім того, не виключається умисне затягування досудового слідства, розгляду справи в суді, набрання вироком законної сили (нез'явлення обвинуваченого вчасно на допит до слідчого чи в суд, подання апеляції в останній день строку оскарження і не через суд, який постановив вирок, а в апеляційний суд тощо) саме для того, щоб ще до їх завершення чи до набрання вироком законної сили закінчилися строки давності притягнення до кримінальної відповідальності, а особа, знаходячись під слідством або будучи підсудною, і не думає ставати на шлях виправлення.

Використана література:

1. Клименко В. Проблема удосконалення законодавства про строки давності притягнення до кримінальної відповідальності // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 1. – С. 107-109.
2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / Відп. ред. С.С. Яценко. – К., 2005. – 968 с.

3. Ковітіді О.Ф. Звільнення від кримінального покарання у зв'язку із закінченням строків давності // Вісник Верховного Суду України. – 2005. – № 2 (54). – С. 43-47.

4. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К. – Х.: Юрінком Інтер – Право, 2002. – 416 с.

Науковий керівник: Житний О.О.